

Nr 124

Av fru Johansson i Skövde m. fl., om förhöjda statsbidrag till socialhemhjälpverksamheten.

Alltsedan den 1 juli 1947 har statsbidrag till social hemhjälpverksamhet utgått till kommuner, som anställa hemvårdarinnor, med 35 kr. för varje påbörjat 100-tal invånare i städer och 70 kr. i landskommuner (1 januari 1944—30 juni 1947 voro motsvarande summor 25 resp. 50 kr.). Vidare har statsbidraget per heltidsanställd hemvårdarinna varit maximerat till 1 400 kr. (intill 1 juli 1947 1 000 kr.), statsbidrag till deltidsanställda hemvårdarinnor, fyra kr. för hel arbetsdag (resp. två kr.), vilket i praktiken betytt, att maximibidrag per hemvårdarinna för städernas vidkommande utgår per 4 000 invånare och för landskommunerna per 2 000 invånare.

Som motivering för bidragsmaximeringen anförde befolkningsutredningen, som fått sig ålagd hemhjälpfrågans utredning, på sidan 72 i Statens offentliga utredning 1943: 15.

I avvaktan på vidare erfarenhet om kommunernas och landstingens intresse för saken torde man till en början lämpligen kunna uppställa den regeln, att statsbidrag ej må utgå för större antal hemvårdarinnor, än som motsvarar en heltidsanställd hemvårdarinna, eller däremot svarande deltidsanställd arbetskraft på 4 000 i städerna och 2 000 invånare på landsbygden. Motivet för den strängare regeln för städerna än för landsbygden är dels att avståndet mellan hemmen på landsbygden är relativt större, dels att stadsbefolkningen i allmänhet torde hava större möjlighet att anskaffa erforderlig hemhjälp än lantbefolkningen.

Ovanstående bestämmelser voro utan tvekan av stor betydelse för en rättvis fördelning av den under uppbyggnaden tillgängliga, mycket begränsade arbetskraften. De utomordentligt goda erfarenheterna, som man emellertid haft av den sociala hemhjälpverksamheten under de gångna tolv statsunderstödda åren, en konstaterad bättre tillgång på arbetskraft och de alltmer ökade kraven inom skilda områden på öppen vård och hemhjälp som komplement till eller ersättning för en för samhället betydligt dyrare anstaltsvård (exempelvis sjukhusvård och barnhemsvård) ger anledning till frågeställningen, huruvida icke maximibestämmelserna i förhållande till folkmängden nu borde slopas, huruvida icke med andra ord ett statsbidrag på 1 400 kr. borde utgå till kommunerna för varje heltidsanställd hemvårdarinna och med fyra kr. per arbetsdag för varje deltidsanställd hemvårdarinna oavsett kommunens folkmängd och karaktär av stad eller landsbygd.

Utbyggnaden av den sociala hemhjälpverksamheten kan vara utomordentligt olika i olika kommuner, vilket framgår av inom socialstyrelsen tillgängliga

uppgifter. Sålunda har Växjö med 21 623 invånare tolv hemvårdarinnor i arbete (en hemvårdarinna på 1 802 invånare), Karlskoga med 33 322 invånare 15 hemvårdarinnor (en hemvårdarinna på 2 221) under det att Eskilstuna med 56 384 har tio hemvårdarinnor (en hemvårdarinna på 5 638), Trollhättan med 27 569 invånare fem hemvårdarinnor (en hemvårdarinna på 5 514 invånare) och Linköping med 59 645 invånare 13 hemvårdarinnor (en hemvårdarinna på 4 588 invånare). Bland övriga kommuner, d. v. s. kommuner där man räknar som normalt en hemvårdarinna på 2 000, kan nämnas att Burträsk med 9 377 invånare har nio hemvårdarinnor (en hemvårdarinna på 1 042 invånare) under det att Huddinge med 22 800 invånare har sex hemvårdarinnor (en hemvårdarinna på 3 800 invånare).

De kommunala myndigheternas intresse för att låta hemhjälp utgå i sådana fall, där samhällsekonomiska och humanitära synpunkter skulle motivera en sådan åtgärd, utöver vid förlossningsfall och vid akuta sjukdomar, måste helt visst vara synnerligen olika i de ovan angivna kommunerna.

Att beräkna vad som skulle vara det ideala antalet invånare per hemvårdarinna är enligt vår uppfattning omöjligt.

Erfarenheterna visa emellertid att i de allra flesta kommuner antalet hemvårdarinnor mycket nära ansluter sig till en hemvårdarinna per 2 000 (resp. 4 000) invånare. Och det kan icke bortresoneras att, även om hemhjälpnämnderna inse behovet av en utökning av hemvårdarinnekåren, de anslagsbeviljande kommunala myndigheterna kommit att betrakta det antal hemvårdarinnor till vilka statsbidrag kan utgå som ett idealtal.

Med de dryga kostnader, minst 70 %, enbart för löner som falla på kommunerna kan man utgå ifrån att ingen kommun anställer flera hemvårdarinnor än det antal för vilka det verkligen finns arbetsuppgifter. Genom lämpliga författningstexter bör man givetvis gardera sig mot att icke statsbidrag utgår till sådan regelbundet återkommande hemhjälp åt gamla som är en enbart kommunal angelägenhet.

För att riksdagen skall kunna ha statsutgifterna för den sociala hemhjälpverksamheten under kontroll bör liksom fallet var före 1954 riksdagen för varje kalenderår fastställa det för hela riket maximerade antalet hemvårdarinnor till vilka bidrag kan utgå.

Det kan synas som om det icke vore någon anledning att nu upptaga statsbidragsgivningen till social hemhjälpverksamhet till förnyad prövning inför den allmänna statsbidragsutredning, som inom kort torde vara att vänta. Vi anse dock, med tanke på den stimulerande inverkan som en omedelbar ökning av statsbidraget helt visst skulle innebära och den viktiga uppgift som en väl utbyggd social hemhjälp har att fylla, att denna fråga kan och bör upptagas till speciell prövning.

Vi hemställa sålunda,

att riksdagen måtte besluta, att fr. o. m. kalenderåret 1957 statsbidrag måtte utgå till socialhemhjälpverksamhet i överensstämmelse med vad ovan anförts och till högst 3 500 hel-

tidsanställda eller ett däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor.

Stockholm den 24 januari 1956

Lisa Johansson
i Skövde

Artur E. Lundqvist

Lena Renström-Ingenäs

Tekla Torbrink

Edvin Gustafsson

Eivor Wallin.